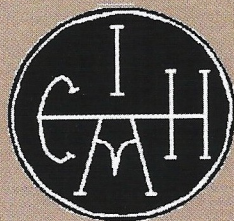

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011 - ΕΤΟΣ Δ' - ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 15

Τετραμηνιαία Έκδοση της Εταιρείας Μελετών
Ιστορίας & Πολιτισμού Ν. Ημαθίας

Όψεις του προσφυγικού ζητήματος στην Ημαθία, από τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου μέχρι την περίοδο του «Εθνικού Διχασμού» (1913 – 1916)

Του δ. Αθανάσιου Γ. Βουδούρη
Μέλους Δ.Σ. της Ε.Μ.Ι.Π.Η.

Α. Ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο

Η σταδιακή εδραίωση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους (μετά από την επανάσταση του 1821) και η αναγνώρισή του από τις μεγάλες δυνάμεις ως «ισότιμου μέλους» της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής, έθετε πλέον την πορεία του ελληνισμού σε νέα τροχιά. Η αρχική απελευθέρωση, από την Οθωμανική αυτοκρατορία, ενός μικρού μόνο τμήματος της ελληνικής επικράτειας, γεννούσε ελπίδες και προοπτικές για μεγαλύτερες επιτυχίες (σε στρατιωτικό και πολιτικό επίπεδο), θέτοντας ως σκοπό την απελευθέρωση όσο το δυνατό περισσότερων «αλύτρωτων Ελλήνων» και την ενσωμάτωσή τους στον ελληνικό εθνικό κορμό (αλυτρωτικό κίνημα), καθώς και την επιθυμία για ανάκτηση των εδαφών της πρώην Βυζαντινής αυτοκρατορίας (μεγαλοϊδεατισμός).

Στο κλίμα αυτό εντάσσονται τα πολυάριθμα επαναστατικά κινήματα του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα, σε συνδυασμό με τις οργανωμένες προσπάθειες του ελληνικού κράτους για ανάληψη στρατιωτικής δράσης ενάντια στην Οθωμανική αυτοκρατορία (με αποκορύφωμα τον άτυχο πόλεμο του 1897), φανερώνοντας το σταθερό προσανατολισμό του ελληνισμού σε τροχιά ανοιχτής σύγκρουσης με την Πύλη.¹

Τα νέα δεδομένα στο Βαλκανικό χώρο, όπως αυτά διαμορφώθηκαν με την ίδρυση του Βουλγαρικού κράτους, ύστερα από την υπογραφή της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου (1878), έθεσαν νέες βάσεις για τη μετέπειτα δημιουργία των σύγχρονων βαλκανικών εθνικών κρατών, και τη διεύρυνση των ελληνικών συνόρων προς το βορρά. Οι ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των εθνοτικών – φυλετικών ομάδων της νότιας Βαλκανικής, μέσα στο όριο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, συνέβαλαν, επίσης, στη μεταβολή των πολιτικών δεδομένων, γεγονός που είχε ταυτόχρονα ως συνέπεια την αναπόφευκτη αλλοίωση (μέχρι ένα βαθμό) της εθνολογικής και δημογραφικής εικόνας της περιοχής.

Η έξαρση των εθνικιστικών διεκδικήσεων, κυρίως στο χώρο της Μακεδονίας (Μακεδονικός Αγώνας), είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ένοπλων αντιμαχόμενων αντάρτικων σωμάτων, τα οποία έθεταν ως σκοπό την επικράτησή τους σε στρατιωτικό επίπεδο και τη δημιουργία ισχυρών εθνοτικών – φυλετικών πυρήνων, με απώτερο σκοπό τη διεκδίκηση εδαφών από την Οθωμανική αυτοκρατορία. Την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν και ορισμένες αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμών, όπως υπήρξε η εκδίωξη Ελλήνων από περιοχές της Ανατολικής Ρωμυλίας στα 1906, κάτω από την απειλή των Βουλγάρων, αλλά και από περιοχές της Ρουμανίας, λόγω της αντιπαράθεσης μεταξύ Ρουμανίας και Ελλάδας με αφορμή το ζήτημα των βλάχικων πληθυσμών της Νότιας Βαλκανικής (Κουτσοβλαχικό ζήτημα).

Με τη λήξη των Βαλκανικών πολέμων του 1912 – 1913 και την υπογραφή της Συνθήκης του Βουκουρεστίου (Αύγουστος 1913), το προσφυγικό ζήτημα λαμβάνει νέες διαστάσεις. Μέσα στο ταραγμένο πολιτικό πλαίσιο της περιόδου, σημειώθηκαν σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμών, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων δημογραφικών και εθνολογικών δεδομένων.²

1 Αθανάσιος Γ. Βουδούρης, "Η Ημαθία μέσα από τις «Οδοιπορικές Σημειώσεις» του Νικολάου Θ. Σχινά", *Χρονικά Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας* (Ε.Μ.Ι.Π.Η.) 6 (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2009) 8.

2 Σημαντικές πληροφορίες για το ζήτημα της εγκατάστασης προσφύγων στη Μακεδονία βλ. Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (επιμ. Ι. Σ. Κολιόπουλος – Ι. Δ. Μιχαηλίδης), *Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία – Από την τραγωδία,*

Πρόσφυγες της περιόδου 1914 – 1917, έξω από τη Θεσσαλονίκη

Μουσουλμάνοι από περιοχές της Ελλάδας, της Σερβίας και της Βουλγαρίας μετακινήθηκαν προς τη Μικρά Ασία, ενώ παράλληλα (κυρίως από τον Νοέμβριο του 1913) Έλληνες της Ανατολικής Θράκης και της Δυτικής Μικράς Ασίας αναγκάστηκαν να μετακινηθούν στα όρια του ελληνικού κράτους. Την ίδια περίοδο παρατηρείται, παράλληλα, μετακίνηση σλαβόφωνων πληθυσμών, κυρίως από περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, προς τα εδάφη του βουλγαρικού κράτους.³

Η έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και η εμπλοκή της Τουρκίας και της Βουλγαρίας σε αυτόν (στο πλευρό της Γερμανίας) είχαν ως αποτέλεσμα την εκδίωξη μεγάλου αριθμού Ελλήνων από τις πατρογονικές τους εστίες.⁴ Έλληνες από τον Πόντο, τα Βορειοδυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, αλλά και από την Ανατολική Μακεδονία (την οποία είχαν καταλάβει οι Βούλγαροι), εκδιώχθηκαν μαζικά.⁵

Για την αποκατάσταση των προσφύγων συστήθηκε (από τον Μάιο του 1913) ειδική επιτροπή, υπό την προεδρία του Γενικού Διοικητή της Θεσσαλονίκης. Έργο της επιτροπής υπήρξε η εξασφάλιση των βασικών πρώτων αναγκών των προσφύγων και η σταδιακή προσπάθεια για αποκατάστασή τους, γεγονός που επιχειρήθηκε κυρίως με την παροχή γεωργικών εφοδίων. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε διενέργεια εράνων, ενώ παράλληλα διατέθηκαν και ορισμένα κονδύλια από το ταμείο της Γενικής Διοίκησης Θεσσαλονίκης.

Οι αυξανόμενες ανάγκες των προσφύγων και η συνεχής εισροή νέων, οδήγησε στη

στην εποποιία, Αθήνα 2009 (περισσότερες πηγές και βιβλιογραφία για το ζήτημα παρατίθεται στις επιμέρους μελέτες του συλλογικού τόμου).

3 Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, *Μετακινήσεις σλαβόφωνων πληθυσμών (1912 – 1930). Ο πόλεμος των στατιστικών, Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων* 6, 67 – 89.

4 Υπουργείον επί των Εξωτερικών, *Διπλωματικά Έγγραφα 1913 – 1917. Ελληνοσερβική Συνθήκη Συμμαχίας. Εισβολή Γερμανοβουλγάρων εις Μακεδονίαν*, Εν Αθήναις 1917. Υπουργείον επί των Εξωτερικών, *Διπλωματικά Έγγραφα 1913 – 1917. Ελληνοσερβική Συνθήκη Συμμαχίας. Εισβολή Γερμανοβουλγάρων εις Μακεδονίαν (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ)*, Εν Αθήναις 1917.

5 Στυλιανός Β. Πρωτονοτάριος, *Η μακεδονική τραγωδία, ήτοι φρικιαστικά αποκαλύψεις επί της προδοτικής παραχωρήσεως της Μακεδονίας εις τους Βουλγάρους και επί των δεινοπαθημάτων του Μακεδονικού λαού*, Θεσσαλονίκη 1916.

λήψη συστηματικότερων μέτρων, προκειμένου να επιτευχθεί, όσο το δυνατό συντομότερα, η αποκατάστασή τους. Για το σκοπό αυτό, με εισήγηση της Γενικής Διοίκησης Θεσσαλονίκης, αποφασίστηκε στις 24 Απριλίου 1914 η σύσταση ειδικής επταμελούς επιτροπής, με την ονομασία «Κεντρική επιτροπή προς περίθαλψιν και εγκατάστασιν των εν Μακεδονία εποίκων ομογενών», η οποία αναγνωρίστηκε και νομικά με το Ν.350/31-10-1914 «περί εγκαταστάσεως των εποίκων ομογενών εν Μακεδονία και αλλαχού».

Με Βασιλικά Διατάγματα (30-11 και 10-12 του 1914) συστήθηκαν, ακόμη, ορισμένες υποεπιτροπές, στη Θεσσαλονίκη και στις κατά τόπους επαρχίες οι οποίες δέχθηκαν προσφυγικούς πληθυσμούς, με σκοπό την παροχή βοήθειας και την άμεση αποκατάσταση των προσφύγων. Μέλη των διάφορων επιτροπών και υποεπιτροπών διετέλεσαν δημόσιοι υπάλληλοι και ειδικοί επιστήμονες. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκαν στις επαρχίες διαχειριστικές και τεχνικές υπηρεσίες (μέλη των οποίων υπήρξαν ένας διοικητικός υπάλληλος, ο οικονομικός έφορος και ο αστυνόμος), οι οποίες ανέλαβαν το έργο της εγκατάστασης και διαμονής των προσφύγων.⁶

Οι διωγμοί και το προσφυγικό ρεύμα από περιοχές που τελούσαν κάτω από τουρκική και βουλγαρική κυριαρχία συνεχίστηκαν μέχρι και το 1918.⁷ Με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου πολλοί από τους πρόσφυγες επέστρεψαν στις εστίες τους, για να πάρουν και πάλι, λίγα χρόνια αργότερα, τον δρόμο της οριστικής, πλέον, προσφυγιάς, μετά από την ήττα της Ελλάδας στο μικρασιατικό μέτωπο και τη Μικρασιατική καταστροφή.⁸

Το μεγάλο προσφυγικό ρεύμα της περιόδου από τη μία πλευρά έθεσε τέρμα στην μακραίωνη παρουσία ελληνικών πληθυσμών σε περιοχές που έμειναν έξω από τα όρια του ελληνικού εθνικού κορμού και από την άλλη σηματοδότησε και καθόρισε τη νεότερη πορεία του ελληνισμού.⁹

Β. Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Ημαθία

Όπως προκύπτει από στοιχεία της «Διευθύνσεως Κτημάτων Κράτους» του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδας,¹⁰ κατά την τριετία 1913 – 1916 υπολογίστηκε ότι εγκαταστάθηκαν στη Μακεδονία περίπου 29.557 οικογένειες προσφύγων, οι οποίες αριθμούσαν 117.484 άτομα.¹¹ Σε διάστημα μόλις τριών μηνών (7 Νοεμβρίου 1914 – 9 Ιανουαρίου 1915), είχαν καταφύγει στα όρια της Ελλάδας (κατά βάση στη Μακεδονία) 26.894 οικογένειες προσφύγων, οι οποίες αριθμούσαν 107.998 άτομα, όπως προκύπτει από απογραφή που πραγματοποίησε η «Επιτροπή των προσφύγων». Η περιουσία που είχαν εγκαταλείψει οι πρόσφυγες στις πατρογονικές τους εστίες υπολογίστηκε, από την επιτροπή, ότι έφτανε στο ποσό των 358.648.810 δραχμών.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των προσφύγων αυτής της περιόδου (66,54%) προερχόταν από περιοχές που τελούσαν κάτω από τουρκική κυριαρχία (49,71% από περιοχές της Θράκης και 16,83% από περιοχές της Μ. Ασίας), ενώ οι υπόλοιποι πρόσφυγες (33,37%) εκτοπίστηκαν από περιοχές που ενσωματώθηκαν στο βουλγαρικό κράτος (28,6% από περιοχές της Θράκης, 4,44% από την Ανατολική Μακεδονία και 0,33% από την Παλαιά Βουλγαρία).¹²

Οι πληθυσμοί αυτοί τοποθετήθηκαν (μέχρι το 1916) σε είκοσι πέντε πόλεις και επαρχίες

6 Υπουργείο Οικονομικών – Διεύθυνσις Κτημάτων Κράτους, *Εκθεσις περί των εν Μακεδονία προσφύγων*, Εν Αθήναις 1916, 5 – 6.

7 Υπουργείον Περιθάλψεως, *Η περίθαλψις των προσφύγων 1917-1920*. Δυτική Θράκη, Ανατολική Θράκη, Μικρά Ασία, Βόρειος Ήπειρος, Ανατολ. Μακεδονία, Νότιος Ρωσία, Πόντος, Ρουμανία, Δωδεκάνησσα, Εν Αθήναις 1920.

8 Σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα της περιόδου βλ. Αλέξανδρος Πάλλης, *Περί ανταλλαγής πληθυσμών και εποικισμού εν τη Βαλκανική κατά τα έτη 1912 – 1920*, Κωνσταντινούπολη 1920. Ο ίδιος, *Στατιστική μελέτη περί των φυλετικών μεταναστεύσεων Μακεδονίας και Θράκης κατά την περίοδο 1912 – 1924*, Αθήνα 1925.

9 Αθανάσιος Β. Πρωτονοτάριος, *Το προσφυγικόν πρόβλημα από ιστορικής, νομικής και κρατικής απόψεως*, Αθήναι 1929.

10 Υπουργείο Οικονομικών, *Εκθεσις*, ό.π., 43 (χάρτης).

11 Ο αριθμός αυτός υπολογίστηκε με βάση τις αιτήσεις που υπέβαλαν οι πρόσφυγες για παροχή βοήθειας. Στην πραγματικότητα ο αριθμός των προσφύγων υπήρξε μεγαλύτερος, καθώς αρκετοί από αυτούς, οι οποίοι είχαν κάποια οικονομική άνεση, δεν υπέβαλαν σχετικές αιτήσεις.

12 Υπουργείο Οικονομικών, *Εκθεσις*, ό.π., 42.

της Μακεδονίας, μεταξύ των οποίων και στην επαρχία της Βέροιας,¹³ λόγω του γεγονότος ότι οι περιοχές αυτές κρίθηκε ότι μπορούσαν να καλύψουν, σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό, τις βασικότερες ανάγκες επιβίωσης των προσφύγων, αλλά και λόγω του ότι ένα μέρος τους είχε ήδη εγκαταλειφθεί από μουσουλμανικούς (κυρίως) αλλά και χριστιανικούς (σλαβόφωνους) πληθυσμούς.¹⁴

Από τους πρόσφυγες που κατέφυγαν κατά την περίοδο αυτή στο ελληνικό κράτος το μεγαλύτερο ποσοστό εγκαταστάθηκε στην πόλη και την επαρχία της Θεσσαλονίκης (31,12%) και στις περιφέρειες Κιλκισίου (11,73%)¹⁵ και Δράμας (10,98%), ενώ τα μικρότερα ποσοστά εγκατάστασης προσφύγων εμφανίζονται στις επαρχίες Καστοριάς (0,07%), Χαλκιδικής (0,08%) και Φλώρινας (0,10%).

Στην περιφέρεια της Βέροιας (σημερινός νομός Ημαθίας) εγκαταστάθηκε το 0,75% των προσφύγων της περιόδου. Για την ακρίβεια, μεταξύ των ετών 1913 - 1916, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή 212 προσφυγικές οικογένειες, οι οποίες αριθμούσαν συνολικά 862 μέλη.¹⁶

Οι περισσότεροι από αυτούς τοποθετήθηκαν κοντά στις δύο μεγάλες πόλεις της επαρχίας, στην εγκαταλελειμμένη περιοχή Καράτσαλη έξω από την Βέροια¹⁷ (424 άτομα) και στη Νάουσα (154 άτομα). Οι υπόλοιποι, εγκαταστάθηκαν σε τέσσερα από τα θεωρούμενα ως «δημόσια χωριά» (141 άτομα, ποσοστό 16,35%), ενώ ορισμένοι από αυτούς κατοίκησαν σε τέσσερα από τα «εγκαταλελειμμένα χωριά» της περιοχής (143 άτομα, ποσοστό 16,58%).¹⁸ Πρόκειται για τα «δημόσια χωριά» Κάτω Κοπανός, Κάτω Λοζίτσι (περιοχή Τριποτάμου), Ρέσιανη (Βρυσάκι) και μονή αγίων Αναργύρων (Νησί), καθώς και για τα «εγκαταλελειμμένα χωριά» Καστανιά, Σάδινα (Καράβι Μελίκης), Σταυρός, Ταραμών (Ταγαροχώρι).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στην επαρχία της Βέροιας (67,7%) αποτελούσαν άτομα χωρίς καμία επαγγελματική εξειδίκευση (151 οικογένειες, 584 άτομα), ενώ το 31,2% ήταν γεωργοί (59 οικογένειες, 269 άτομα) και μόλις το 1,04% (2 οικογένειες, 9 άτομα) υπήρξαν επαγγελματίες.¹⁹

Ο αριθμός των προσφύγων αυτής της περιόδου στην επαρχία της Βέροιας, αν και συγκριτικά με τις υπόλοιπες μακεδονικές επαρχίες υπήρξε σχετικά μικρός (η επαρχία κατέχει μόλις την 18^η θέση μεταξύ των 25 επαρχιών που δέχθηκαν κατά την περίοδο αυτή προσφυγικούς πληθυσμούς), συνέβαλε σε αρκετά μεγάλο βαθμό στη δημιουργία νέων κοινωνικών και πολιτισμικών δεδομένων.

Οι νέες απόψεις και αντιλήψεις (για τα τοπικά δεδομένα της επαρχίας), τις οποίες μετέφεραν οι πρόσφυγες στις καινούργιες τους πατρίδες, αλλά και η καθημερινή συναναστροφή ντόπιων και μεταναστών, δημιούργησαν ένα νέο πλαίσιο κοινωνικής και πολιτισμικής αλληλεπίδρασης, μέσα στο οποίο διαμορφώθηκε ο «χαρακτήρας» της σύγχρονης επαρχίας.

13 Πληροφορίες για την εγκατάσταση προσφύγων σε περιοχές της Βέροιας, κυρίως με βάση αφηγήσεις και συνεντεύξεις ηλικιωμένων προσφύγων, διασώζει στην πτυχιακή του εργασία ο Σ. Ζερδαλής. Βλ. Σωτήρης Ζερδαλής, *Η εγκατάσταση των προσφύγων στη Βέροια (1914 - 1920)*, Φλώρινα 1998 (ανέκδοτη πτυχιακή εργασία στο τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας).

14 Βλ. Κωνσταντίνος Φωτιάδης, «Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία», *Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία - Από την τραγωδία, στην εποποιία*, Αθήνα 2009, 48 - 71. Ευστάθιος Πελαγίδης, *Η ανθρωπογεωγραφία του προσφυγικού ζητήματος (1913 - 1930)*, *Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία - Από την τραγωδία, στην εποποιία*, Αθήνα 2009, 72 - 80.

15 Σπύρος Ν. Δορδανάς, «Το Κιλκίς των προσφύγων: Εγκατάσταση και συλλογική οργάνωση», *Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία - Από την τραγωδία, στην εποποιία*, Αθήνα 2009, 280 - 294.

16 Υπουργείο Οικονομικών, *Εκθεσεις*, ό.π., 22.

17 Σύμφωνα με τον Γιάννη Αλεξιάδη η εγκατάσταση των προσφύγων αυτής της περιόδου πραγματοποιήθηκε στην περιοχή Καρσί μαχαλάς (σημερινή περιοχή Προμηθέα Βέροιας). Βλ. Γιάννης Αλεξιάδης, *Φουντώνει η δάφνη*, Βέροια 1997, 47. Πρβλ. Γιάννης Α. Μελετίδης, «Ιστορικό διήγημα - Οι οικιστές του συνοικισμού Προμηθέα Βέροιας», *Αργοναύτης (Εύξεινος Λέσχη Βέροιας)* φ. 57 (Σεπτέμβριος 1993) 4.

18 Υπουργείο Οικονομικών, *Εκθεσεις*, ό.π., 33.

19 Υπουργείο Οικονομικών, *Εκθεσεις*, ό.π., 41.

TERRITORIAL MODIFICATIONS

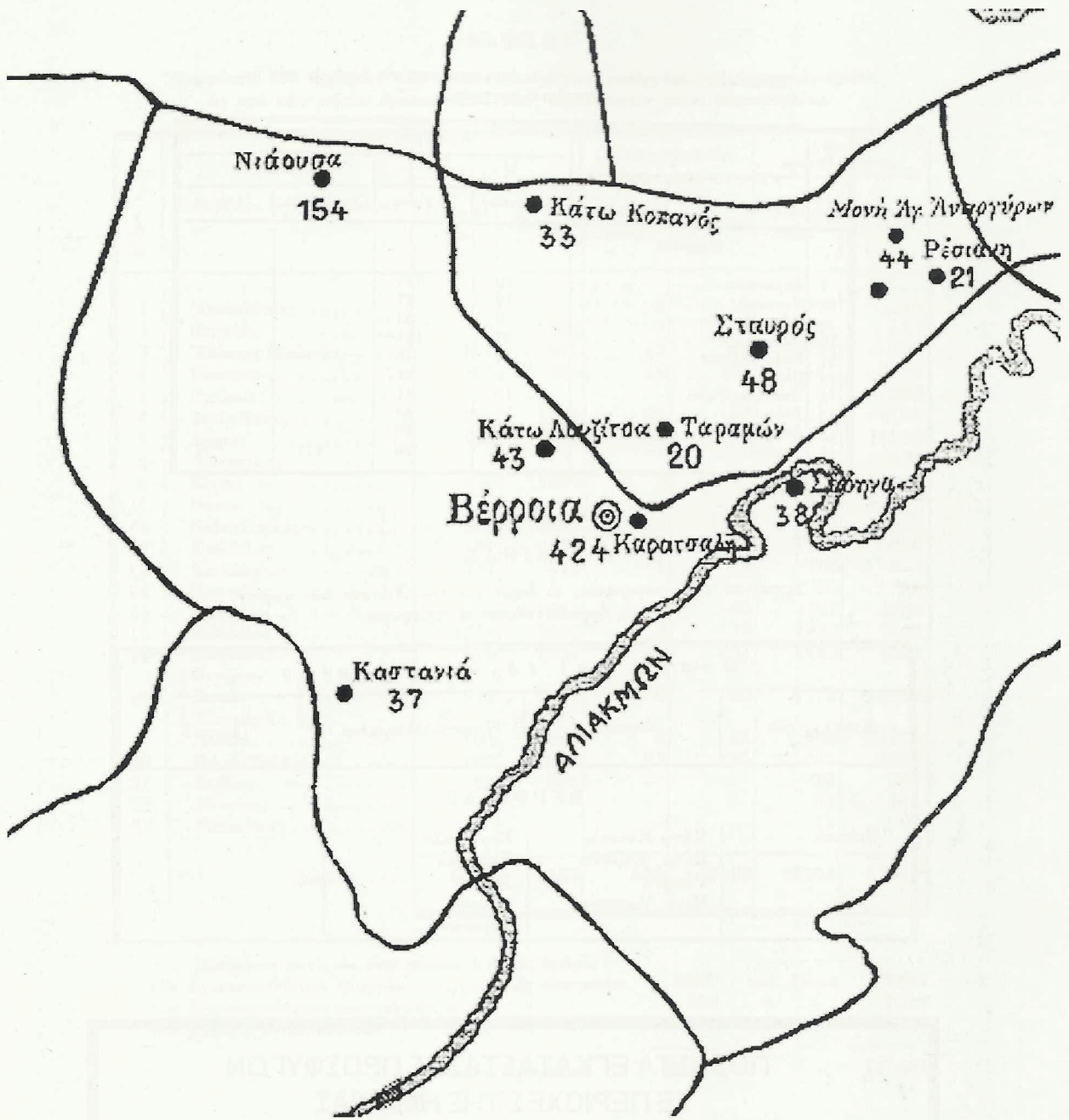
IN THE BALKANS

1. CONFERENCE OF LONDON

2. TREATY OF BUKAREST

Η διαμόρφωση του χάρτη της νότιας Βαλκανικής με βάση τις Συνθήκες Λονδίνου και Βουκουρεστίου

Χάρτης περιοχών εγκατάστασης προσφύγων στην Ημαθία (1913 - 1916)

Π Ι Ν Α Κ

Έμφαντων κατά πόλεις και χωριά εγκαταστάσεως τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Μαικεδονία προσφύγων.

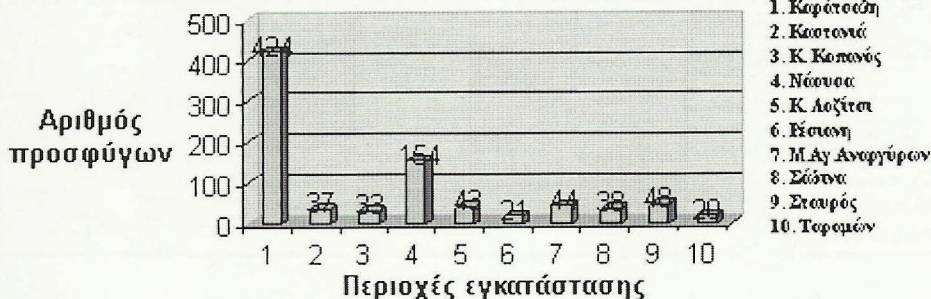
Αὐτ. ἀριθμὸς	Όνομα πόλεως ἢ χωρίου	Ἀριθμὸς προσφύγων			
		Μερικῆς		Γενικῆς	
		Οἰκογενειῶν	Ἀτόμων	Οἰκογενειῶν	Ἀτόμων
Βεργοίας					
7	Καράσκιλη	96	424		
8	Καστανιά	12	37		
9	Κάτω Κοπανός	8	33		
10	Νέουσα	37	154		
11	Κάτω Λοζίτσα	11	43		
12	Ρέσιωνα	5	21		
13	Μετὰ Ἀναργύρων	15	44		
14	Σάδινα	10	38		
15	Σταυρός	13	48		
16	Τερραμιόν	5	20	212	862

Π Ι Ν Α Κ

Ἐμφαντων κατὰ περιφέρειας τὸ ὄνομα καὶ τὴν ιδιότητα τῶν χωρίων, ἐν αἷς ἐγκαταστάθηκαν αἱ πρόσφυγες.

Όνομα καὶ ιδιότης χωρίου			
Καρδιολοχόρια	Δημόσια	Ἐγκαταλειωμένα	Ἰδιωτικά
ΒΕΡΓΟΙΑΣ			
Νέουσα	Κάτω Κοπανός Κάτω Λοζίτσα Ρέσιωνα Μετὰ Ἀναργύρων	Καράσκιλη Καστανιά Σάδινα Σταυρός Τερραμιόν	

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

1. Καρότσκιη
2. Καστανιά
3. Κ. Κοπανός
4. Νέουσα
5. Κ. Λοζίτσα
6. Ρέσιωνα
7. Μ.Αγ. Αναργύρων
8. Σάδινα
9. Σταυρός
10. Τερραμιόν

Π Ι Ν Α Κ

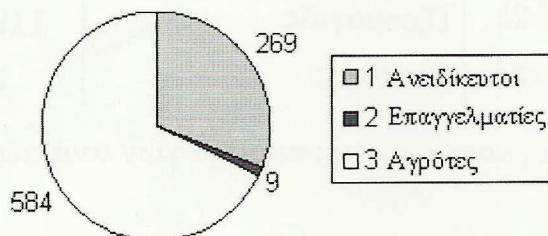
Εμφανίων των αριθμών των εγκατασταθέντων γεωργών και επαγγελματιών
 ως και των μηκω εγκατασταθέντων προσφύγων κατά περιφέρειας.

Α/Α των Περιφερειών	Περιφέρεια εγκαταστάσεως	Γεωργοί		Επαγγελματίες		Μηκω εγκαταστάθεντες	
		Οικογένειαι	Άτομα	Οικογένειαι	Άτομα	Οικογένειαι	Άτομα
1	Ανατολικής			2	13	228	929
2	Πατρίας	59	269	2	9	151	584
3	Υπόσεως (Βοιωτών)	169	681	19	82	234	885
4	Γρετσών	167	794	34	142	481	1905
5	Γρεβενών					53	300
6	Δελφί-Ίσπαρ	296	1204	21	80	1014	4198
7	Δομίκαι	400	1502	36	152	3061	11153
8	Ελασσόνας					43	178
9	Ζίχρας	240	1009	5	25	1036	4156
10	Θάσου					216	848
11	Θεσσαλονίκης	901	3980	330	1330	8266	31268
12	Καβάλλας	97	427	32	140	1250	5290
13	Καλλικράτης	101	419	1	5	219	851
14	Καστοριάς					25	88
15	Κατερίνης	394	1623	17	65	497	1938
16	Κοζαντίου	1368	6080	3	16	1933	7692
17	Λαγκαδά	680	2851	69	291	1245	4962
18	Νιγρίτης Σερρών Τζουμακιάς	922	4202	6	23	1778	6419
19	Παλτίου	184	868	6	26	450	1872
20	Σαρωτή-Σμαρτίν	189	874	24	120	384	1669
21	Σερβίων	88	382			77	302
22	Φλώρινας					34	126
23	Χαλκιδικής					17	97
	Σύνολον	6246	27265	608	2519	22703	87700

Επισημαίνομε κατά τον άνω πίνακα έξι ειδικές περιφέρειαι :

των εγκατασταθέντων γεωργών	απόρριπται εις επαγγελματίαι	6246	καί	άτομα	27265
των εγκατασταθέντων επαγγελματιών	" " "	608	"	"	2519
των μηκω εγκατασταθέντων	" " "	22703	"	"	87700
	Τέ των είκοσιεπίοκται	29557			117484

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
 ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΙ		Οικογεν.	Άτομα
1	Άνασελίτσης	230	942
2	Βερροίας	212	862
3	Έδεσσης (Βοδενών)	413	1646
4	Γενιτσών	682	2841
5	Γρεβενών	64	300
6	Σιδηροκάστρου (Δεμίρ-Χισσάκ)	1331	5482
7	Δράμας	3497	12907
8	Έλασσώνος	43	178
9	Ζίχνης	1282	5180
10	Θάσου	216	848
11	Θεσσαλονίκης	1215	5050
»	» » (πόλις)	8282	31528
12	Καβάλλας	1379	5857
13	Καϊλαριών	321	1275
14	Καστορίας	25	88
15	Κατερίνης	908	3626
16	Κιλκισίου	3304	13788
17	Λαγκαδά	1994	8104
18	Νιγρίτης	905	3639
19	Πραβίου	640	2766
20	Σαρή-Σαμπάν	597	2663
21	Σερβίων	165	684
22	Σερρών	611	2265
23	Τζουμαγιάς	1190	4740
24	Φλωρίνης	34	126
25	Χαλαδικής	17	97
		29557	117484

Πίνακας εγκατάστασης προσφύγων ανά περιφέρεια (1913 - 1916)

Π Ι Ν Α Σ

Έμφαίνων τήν αξίαν τῶν ἐγκαταλειφθεῖσων περιουσιῶν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διαμεινοντων προσφύγων.

Προέλευσις προσφύγων	Ἀριθμὸς προσφύγων		Ἄξις ἐγκαταλειφθεῖσων περιουσιῶν	
	Οἰκογενεακὰ	Ἰατρικὰ	Δραχμαὶ	Λ.
Τουρκία				
Θράκη	13,461	53,692	128,595,764	
Μικρὴ Ἀσία	1,571	18,185	60,979,638	
Βουλγαρία				
Θράκη	7,595	30,894	149,157,370	
Μακεδονία	1,159	4,862	18,527,542	
Παλαιὰ Βουλγαρία	105	365	1,388,501	
Ἀθροισμα	25,891	107,998	358,648,810	

Ἡ ἀνω ἀπογραφή ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων ἐπὶ τῆ βᾶσει δηλώσεων τῶν προσφύγων καὶ διήρκεσεν ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1914 μέχρι 9 Ἰανουαρίου 1915. Ἐγένετο μόνον πρῶτος πλεγμασ τῶν δηλώσεων ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐπὶ 37000 περίπου οἰκογενειῶν προσφύγων εὐρισκομένων ἐν Μακεδονίᾳ, περιβαλλομένων καὶ μὲ, ἐδῆλωσαν τῆς περιουσίας αὐτῶν 26894.